

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології

Кафедра теорії і практики англійської мови та прикладної лінгвістики

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра іноземних мов

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ”

Кафедра індосвропейських мов

***“Сучасні проблеми германського та романського
мовознавства”***

Матеріали

третьої Всеукраїнської науково-практичної

заочної конференції

Рівне

2015

ББК 81.0
С 91
УДК 81

Сучасні проблеми германського та романського мовознавства: Матеріали третьої Всеукраїнської науково-практичної заочної конференції, 23-24 квітня 2015 року, Рівне. – 263, [2]с.

До збірника увійшли матеріали третьої Всеукраїнської науково-практичної заочної конференції “Сучасні проблеми германського та романського мовознавства”, присвячені актуальним напрямкам досліджень у галузі філології та методики викладання мов.

Матеріали збірника можуть бути корисними для науковців, дослідників, лінгвістів, аспірантів, пошукувачів, викладачів та студентів вищих мовних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і практики англійської мови та прикладної лінгвістики (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступники головного редактора:

Бігунова Світозара Анатоліївна – кандидат психологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Деменчук Олег Володимирович – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет)

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, ректор Рівненського державного гуманітарного університету

Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор, декан факультету іноземної філології (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ковальчук Інна В'ячеславівна – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри індоевропейських мов (Національний університет “Острозька академія”);

Губіна Алла Михайлівна – кандидат психологічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри іноземних мов (Луцький національний технічний університет);

Воробйова Людмила Михайлівна – кандидат філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Калініченко Михайло Михайлович – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет)

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 8 від 28.03.2015 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

політичних реформах суфражисток і безпорадній втечі від реальності, що її оспівували представниці «благопристойної» літературної традиції, призвело до виникнення нового популярного напрямку — «літератури знедолених», яка увібрала в себе найвиразніші жанрові ознаки усіх своїх попередниць, репрезентувавши їх у відверто стилізованій, сатиричній подобі. Саме цей напрямок популярної жіночої словесності першої половини ХІХ сторіччя став органічним підґрунтям сміливих поетичних експериментів Емілі Дікінсон.

О.В.Константинова

м.Рівне

ДВОКОМПОНЕНТНІ ТЕРМІНОЛОГІЧНІ СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ОПОДАТКУВАННЯ

Тенденція до утворення полілексемних номінативних одиниць в англійській термінології відзначається дослідниками різних терміносистем – наукових, технічних, гуманітарних, суспільно-економічних, усталених галузей знання і таких, що розвиваються [1; 2; 3; 4; 6]. Термінологічне словосполучення (ТС), як і монолексемний термін, виражає єдине наукове або спеціальне поняття; співвіднесеність ТС із поняттям певної спеціальної галузі знання і наявність дефініції для його розкриття є основним критерієм виділення такого словосполучення з фахових текстів як терміна. Внаслідок збільшення загальної кількості семантичних компонентів терміна збільшується і його інформативна місткість [5, с. 6]. Полілексемні терміни є зручним засобом систематизації спеціальних понять, яка здійснюється через експлікацію родо-видових та інших відношень логіко-семантичного характеру в зовнішній формі термінів, що пояснюється характерною для термінотворення в цілому тенденцією семантичної регулярності. Полілексемним термінам притаманний різний ступінь смислової стійкості,

але в цілому їх вважають більш стійкими, ніж словосполучення загальнонаціональної мови. Термінологічні ряди, які створюються термінологічними словосполученнями, характеризуються системністю і регулярністю, наприклад:

- tax – business tax, heavy tax, local income tax, taxes on capital, taxes on income;
- rate – business rates, effective tax rate, graduated rate;
- credit – dividend credit, family credit, hope scholarship credit;
- expenses – household expenses, medical expenses, personal expenses etc.

За таким принципом – уточнення вихідного поняття, що призводить до звуження його об'єму – ТС оподаткування було відібрано з фахових словників і текстів. Уточнення поняття на мовному рівні відбувається за рахунок приєднання додаткових компонентів словосполучення з прогресивною або регресивною спрямованістю елементів. Вивчення словотворчих закономірностей ТС оподаткування англійської мови проводилося шляхом аналізу структурних моделей ТС, утворених синтаксичним способом.

Загальний корпус досліджуваних одиниць – монолексемних і полілексемних термінів – сягає 1565 базових термінів [7]; з них полілексемні терміни оподаткування складають більшу частину корпусу досліджуваних одиниць – 1304 (84,32%). Абсолютну більшість ТС оподаткування утворено за двокомпонентними моделями – 792 одиниці (61,3% від усіх ТС). Найбільш розповсюдженим структурним типом ТС в англійській мові вважається бінарна модель **N+N**, яка, в основному, передає субкатегоризацію понять “рід-вид”. У нашому дослідженні ця закономірність англійської термінології знаходить ще одне підтвердження: 32% всіх ТС (413 одиниць) будуються за моделлю **N+N**, наприклад: **accord deduction** акордне вирахування, **accrual method** кумулятивний метод бухобліку, **disaster loss** матеріальні збитки через стихійне лихо, **exise officer** *BrE* податківець, працівник Управління акцизів Великої Британії,

gift tax податок на дарування, **tobacco tax** акциз на тютюнові вироби, **nonrecovery property** невідновлювані основні засоби, **royalty interest** рентний процент, рентна частка.

Поширеність моделі N+N в сучасних терміносистемах англійської мови може бути пояснена тим, що ці структурно компактні одиниці, позначаючи певні спеціальні поняття термінології у їх співвіднесеності з концептуальним апаратом галузі, здатні передавати різноманітні відношення логіко-семантичного характеру термінологічних одиниць на лексичному рівні; так, сполучення терміносистеми оподаткування можуть використовуватися як позначення:

а) різновиду певного виду: **excise tax** акцизний податок, **import duty** мито на експорт (ввізне мито), **revenue tariff** фіскальне мито (тариф), **pollution credit** податкова пільга компаніям, що не забруднюють середовище;

б) об'єкта дії: **capital taxation** оподаткування капіталу, **income taxation** оподаткування доходів, **tax adjustment** фіскальні поправки (виправлення в податкових деклараціях, які здійснюються податківцями), **tax assessment** встановлення податкових ставок, **tax collection** збір податків, **tax harmonization** узгодження різних видів оподаткування, **unemployment insurance** страхування від безробіття;

в) виконавця дії: **household employee** наймана особа, що виконує роботу по домашньому господарству, **revenue officer** податківець, збирач податків, **tax adviser** консультант з питань оподаткування, **tax dodger** особа, що ухиляється від сплати податків шляхом порушення закону, **tax expert** експерт з питань оподаткування (теоретик, аналітик);

г) джерела походження: **capital gain** дохід від продажу капітальних активів, **casualty loss** матеріальні збитки через пошкодження, руйнування або втрату майна, **community property** спільне майно, **hobby loss** збитки від діяльності, не пов'язаної з виконанням професійних обов'язків, **portfolio income** дохід від портфелю цінних паперів, **self-employment income** прибуток від діяльності осіб, що працюють самі на себе;

д) приналежності до певного місця: **state tax** податок, що стягується на рівні штату, **city tax** міський податок, **Customs warehouse** митні склади, **community tax** податок Європейського Союзу, **field audit** аудит на підприємстві платника податків, **office audit** аудит без виїзду на місце (офісний аудит);

е) часової обмеженості: **accounting period** звітний період, **budget year** бюджетний рік, **tax month** місяць податкового року, **tax year** податковий рік, **calendar year** календарний рік;

ж) порівняльних характеристик: **shell company** компанія, яка не здійснює господарської діяльності, **tax shelter** законний метод зменшення податкового тиску, **tax exile** “втікач від податків” (особа, яка живе за кордоном з метою уникнути оподаткування у власній країні), **windfall tax** податок на великий неочікуваний прибуток тощо.

Ще одна високопродуктивна двокомпонентна модель термінології **Adj+N** – 289 одиниць (22,3% ТС) – **double taxation** подвійне оподаткування, **indirect tax** непрямий податок, **intangible asset** нематеріальні активи, **net income** чистий дохід / прибуток, **nonrefundable credit** податкова пільга, яка не може перевищити податкове зобов’язання платника податків, **proportional tax** пропорційний податок, **vertical equity** принцип вертикальної справедливості в оподаткуванні, **worldwide income** доходи, отримані в інших країнах, які підлягають оподаткуванню.

Прикметник в економічних ТС в основному є виразником значення кількості або ступеня, динамічної та темпоральної характеристик, рідше – значення локативності, форми, фізичної характеристики [4, с. 13]. В термінах оподаткування, побудованих за структурною моделлю **Adj+N**, прикметник характеризує іменник з точки зору локативності (**municipal tax** муніципальний податок, **National insurance BrE** податки на соціальне страхування), кількості або ступеня (**higher rate BrE** вища ставка податку на доходи фізичних осіб, **gross profit** сукупний прибуток), темпоральної характеристики (**calendar-year taxpayer** платник податків, що подає

декларацію у встановлений термін після закінчення календарного року, **long-term assets** довгострокові (позаоборотні) активи).

Останні два приклади демонструють той факт, що конденсація інформації в поширених двокомпонентних термінологічних ад'єктивно-субстантивних словосполученнях відбувається за рахунок приєднання до іменника складного за будовою прикметника зі структурою **Adj+N** або **N+N**. Маючи більше інформаційне навантаження, такий термін, тим не менше, сприймається як недовгий і нескладний за структурою, наприклад, **like-kind property** власність / основні засоби одного типу, **after-tax earnings** дохід від основної діяльності після сплати податків, **inter vivos transfer** передача майна за життя власника, **ad valorem tax** адвалорний податок, **duty-free goods** товари, звільнені від мита й податків на імпорт, **tax-exempt securities** цінні папери, доходи з яких не оподатковуються.

Решта двокомпонентних ТС будуються за такими моделями:

- **PII+N** (45 одиниць) – **deferred tax** відстрочений податок, **assessed taxes** прямі податки (на майно), **accrued interest** нараховані проценти (але ще не виплачені), **amended return** додаткова (змінена) декларація по податку на доходи фізичних осіб, **declared value** задекларована вартість (вартість товару, на яку має бути сплачене мито при перетинанні митниці), **disallowed depreciation** надмірна сума нарахувань на знос;

- **V+N** (19 одиниць) – **evade taxes** ухилятися від сплати податків незаконним шляхом, **reimpose a tax** змінювати ставку податку, **withhold taxes** утримувати / вираховувати податки (із заробітної плати, окладу), **estimate a tax** попередньо підраховувати суму податку. Всі дієслова цієї структурної моделі набувають термінологічного значення тільки у поєднанні з ядровим компонентом всієї терміносистеми – tax;

- **N+Adj** (3 одиниці) – **resident alien** підданий іншої держави, який постійно проживає в країні, **N+PII** (5 одиниць) – **depreciation claimed** заявлена платником податків сума нарахувань на знос, **N+G** (2 одиниці) – **tax indexing** податкова індексація, **Adj+G** (2 одиниці) – **fiscal sharing** розподіл

податкових надходжень між центральним урядом і місцевими органами влади, V+Adv (1 одиниця) – **tax heavily** обкладати великими податками, PI+N **countervailing duty** захисне мито, Adv+PII (1 одиниця) – **legally separated** подружжя, які за рішенням суду повинні жити окремо, prer+N (4 одиниці) – **in bond** такий (товар), що зберігається на митному складі до сплати мита; V+V **pay and file** (1 одиниця) – “сплати податок і здай звіт”.

За спрямованістю залежності елементів майже всі двокомпонентні ТС оподаткування є регресивними, тобто з лівим розташуванням залежних компонентів, лише моделі N+PII, V+Adv, N+Adj, V+N, за якими утворено 28 ТС, є прогресивними ядерними сполученнями, тобто з розташуванням залежного компонента справа від ядра. Термін **pay and file** демонструє без'ядерні рівноправні відношення компонентів через наявність в його структурі союзу *and*. Він утворився шляхом лексикалізації синтаксичної структури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белозьоров М.В. Англійські лексичні та фразеологічні словотвори у сфері економіки: структурний, семантичний і соціофункціональний аспекти: Автореф. дис. ...канд. філол. наук: 10.02.04 / Київськ. нац. ун-т. – К., 2003. –19 с.
2. Волкова Т.Я. Концептуальный аппарат и структурно-семантические и генетические особенности терминологии английского литературоведения: Дисс. ...канд. філол. наук: 10.02.04. – Донецк, 2001. – 274 с.
3. Гутиряк О.І. Англійська термінологія маркетингу: структура та семантичні характеристики: Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Київськ. нац. ун-т. – К., 1999. – 18 с.
4. Іщенко В.Л. Англійський багатоконпонентний економічний термін (парадигматичний та синтагматичний аспекти): Автореф. дис. ...канд. філол. наук: 10.02.04 / Одеський нац. ун-т. – Одеса, 2002. – 18 с.

5. Скопюк Т.Г. Термін у семантичній структурі англомовного наукового тексту (на матеріалі текстів з обчислювальної техніки): Автореф. дис. ...канд. філол. наук: 10.02.04. / Київськ. нац. ун-т. – К., 1997. – 20 с.
6. Шевчук В.Н. Особенности аналитической деривации в английском языке (на материале военно-терминологических сочетаний) // Словосочетания и сложные слова в терминосистемах и литературной норме. – Владивосток: ДВНЦ АН СССР, 1984. – С. 135-144.

Джерела ілюстративного матеріалу

1. Константинова О. В. Глосарій термінів оподаткування американського і британського варіантів сучасної англійської мови / О. В. Константинова. – Рівне : РІС КСУ, 2004. – 112 с.
2. Офіційний сайт Служби внутрішніх доходів США. [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.irs.gov/>
3. Офіційний сайт Королівської податкової та митної служби Великої Британії. [Електронний ресурс] / Режим доступу : <https://www.gov.uk/government/organisations/hm-revenue-customs>
4. Словник фінансово-правових термінів / [за заг. ред. д.ю.н., проф. Л.К. Воронової]. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: Алерта, 2011. – 558 с.

Н.О.Михальчук, Ю.М.Чала

ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ФРАНЦУЗЬКИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ НА ДИНАМІКУ ЛЕКСИЧНОЇ СИСТЕМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

На розвиток англійської мови іноземні мови справили набагато більший вплив, ніж на розвиток багатьох інших європейських мов. Найяскравіше він виявляється у складі сучасної англійської лексичної системи та способах сучасного словотворення. Збагачення словникового складу англійської мови в XI–XIV ст. відбувалося за рахунок запозичень з

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Бігунова С. А., Зубілевич М. І. The Non-Verbal and Verbal Components of Etiquette in Virtual Communication	6
Білоус Т. М. Процеси оптимізації міжкультурної комунікації як особливої форми соціальної взаємодії в контексті сучасного діалогу культур	13
Войтенко І. Г. Мовленнєво-етикетний стереотип у англomовному політичному та економічному дискурсі	17
Воробйова Л. М. Семантика слова: психолінгвістичний аспект	23
Ногачевська І. О. Проблема мовної особистості у контексті творчої діяльності	31
Романюк С. К. Мовленнєвий вплив як прагмалінгвістична проблема.....	37
Самборська І. М. Изучение семантики слова: когнитивно-прагматический аспект.....	44

СЕКЦІЯ 2. ТРАДИЦІЙНІ ТА НОВІТНІ АСПЕКТИ ЛІНГВІСТИЧНИХ ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Бігунов Д. О. Конфлікт у художньому дискурсі	49
Валько О. В. Тлумачення терміну “емфаза” у мовознавчих студіях	53
Верьовкіна О. Є. Коментар автора в оповіданнях Р.Дала.....	57
Вєтрова І. М. Лексико-семантичне поле “рух” в англійській та українській мовах.....	63
Вовчук Н. І. Коннотативність поетических новообразований.....	67
Воробйова І. А. Способи утворення оказіональних антропонімів у романах Террі Пратчетта.....	72
Дзюман І. І. Проблема системного вивчення ідіоматичних виразів.....	78
Івашкевич Е. Е. Особливості перекладу О.Логвиненком роману Дж.Д.Селінджера із використанням стратегії «суто авторський переклад».....	82

Касаткіна-Кубишкіна О. В.

До питання структурно-семантичних та граматичних особливостей фразеологічних одиниць з колірним компонентом..... 88

Корженевська О. В.

Комунікативно-прагматичні аспекти вивчення юридичних текстів..... 92

Мороз Л. В., Кисляк О. В.

Значення творчості Романа Бжеського для розвитку сучасного історичного процесу в Україні 99

Мороз Л. В., Шкода Н. В.

Сюжетно – композиційні новації – провідний чинник жанрового розвитку художніх життєписів..... 103

Приходько В. Б.

Інтертекстуальність та переклад 107

Сербіна Т. Г.

Народна афористика в газеті як елемент мовної гри 111

СЕКЦІЯ 3. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Антоненко Н. Є.

Listening: Problems and Solutions 118

Антюхова Н. І.

До проблеми становлення творчого потенціалу майбутнього вчителя іноземних мов 124

Богачик М. С.

Системотвірні чинники процесу засвоєння англійських комп'ютерних неологізмів студентами педагогічного університету 140

Бойко Н. Г.

Використання пісенного матеріалу у формуванні комунікативної компетенції школярів на уроках іноземної мови..... 144

Джава Н. А.

Gruppenlesen mit vier Strategien – reziprokes Lernen und Lehren 151

Зубілевич М. І., Бігунова С. А.

Природа виникнення та класифікація порушень граматичної правильності англійської писемної комунікації 154

Кіндрат Н. П.

Використання можливостей інтернету при дистанційному навчанні..... 158

Кочубей О. С.

Запровадження компетентнісного підходу у підготовці фахівців з вищою освітою..... 165

Моргачова І. В.

До проблеми становлення професійної компетентності майбутніх юристів..... 174

Мороз Л. В.

Polemik: Bildung gegen Ausbildung..... 180

Мороз Л. В., Новосад Н. І.	
Die Stunde der Individualität in der Pädagogik.....	186
Мороз Л. М.	
Педагогічна інтерпретація філософії виховання німецькими просвітниками.....	190
Перішко І. В.	
Аспекти необхідності підготовки майбутніх маркетологів до іншомовного спілкування для туристичної діяльності.....	193
Трофімчук В. М., Дуброва А. С.	
Раціональне використання рідної мови під час навчання іноземної.....	197
Федоришин О. П.	
Формування позитивної мотивації до вивчення іноземної мови на початковому етапі.....	200

СЕКЦІЯ 4. ЗІСТАВНА ЕТНОЛІНГВІСТИКА ТА ТЕРМІНОЛОГІЯ В АСПЕКТІ МОВНИХ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНИХ КАРТИН СВІТУ

Байло Ю. В.	
Транстермінологізація англійських термінів військової справи.....	204
Деменчук О. В.	
Perception Vocabulary in English, Polish and Ukrainian: a Cognitive-Onomasiological Approach.....	206
Замашна С. М.	
Особливості комунікативної поведінки англійського й українського народів.....	215
Івашкевич Е. З.	
The Structure of Social Intellect of the Person.....	222
Калініченко М. М.	
Творчість Емілі Дікінсон в дискурсі популярної жіночої літератури Сполучених Штатів першої половини ХІХ сторіччя.....	225
Константинова О. В.	
Двокомпонентні термінологічні словосполучення англійської термінології оподаткування.....	227
Михальчук Н. О., Чала Ю. М.	
Особливості впливу французьких запозичень на динаміку лексичної системи англійської мови.....	233
Ярута Н. П.	
Особливості нових лінгвістично-політичних досліджень в Україні.....	248
Яцюрик А. О.	
The study of productive or “problem” thinking.....	256
ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ.....	260